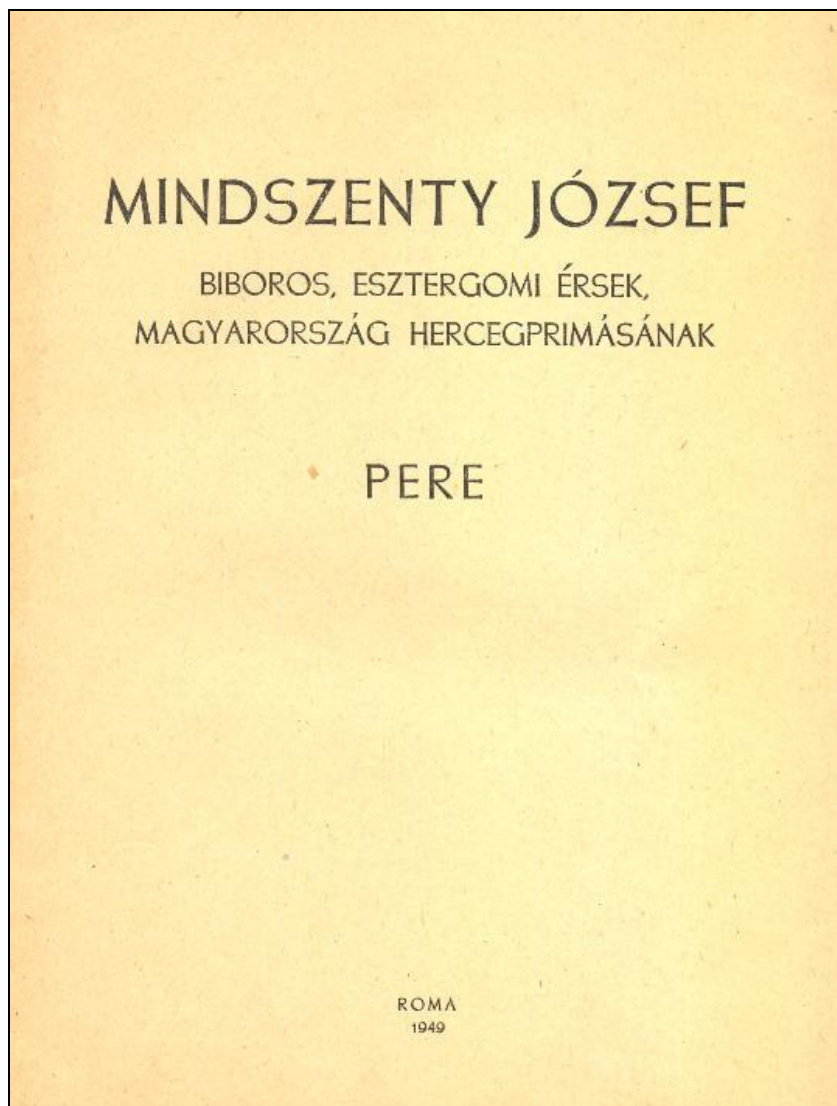

Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, Magyarország hercegprímásának pere

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Mindszenty József
bíboros, esztergomi érsek,
Magyarország hercegprímásának
pere

Róma
1949

Imprimatur:
Datum e Civitate Vaticana, die 27 aprilis 1949.
+ Fr. Alphonsus C. De Romanis, Ep. Porhyr.,
Vic. Gen. Civitatis Vaticanae

A könyv elektronikus változata

Ez a program az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1949-ben jelent meg Rómában.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
I. Mindszenty bíboros letartóztatása	4
II. Sacra Congregatio Consistorialis	6
III. A Bíborosi Szent Kollégium Dékánjának tiltakozása.....	7
IV. A Szent Kongregációk és Pápai Hivatalok vezetőinek tiltakozása	8
V. Felelet egy diplomáciai lépésre.....	9
VI. Őszentsége XII. Pius pápa levele Magyarország érsekeihez és püspökeihez	10
VII. A per előestéjén.....	12
VIII. Az ítélet után.....	13
IX. Piazza bíboros beszéde	16
X. Sacra Congregatio Consistorialis	18
XI. Őszentsége XII. Pius pápa beszéde	19
XII. Őszentsége XII. Pius pápa beszéde a vatikáni diplomáciai testület tagjaihoz	22
XIII. Válasz egy támadásra.....	24
XIV. Őszentsége XII. Pius Pápa szózata Róma népéhez 1949. február 20-án.....	25

I. Mindszenty bíboros letartóztatása

Az Osservatore Romano írja 1948. dec. 30-án

Újságok és hírügynökségek közlik Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek letartóztatását, amelyet 1948. december 26-án este hajtottak végre az érseki palotában. A különböző értesülések arról számolnak be, hogy a kardinális egyáltalában nem volt meglepve, azt kérte, hogy a breviáriumát magával vihesse és a rendőrség gépkocsiján mindmáig ismeretlen helyre távozott.

Ez a hír akkor lát napvilágot, amikor az Egyház Canterbury érsekének, Szent Tamásnak ünnepét üli. Őt azért üldözte a közhatalom, mert azt vallotta, hogy a püspököknek nem szabad elfogadniuk egy egész sorát azon törvényeknek, amelyek az Egyháznak szolgátságba való vetését, jogainak megtagadását, a nevelés és segítség céljait szolgáló javaitól való megfosztását jelentik; s mindez akkor történt, miközben az egységet, a hívőknek a püspökökkel és a Pápával való szolidaritását támadták.

A nagy Vértanút 1170. december 29-én ölték meg a kormány küldöttjei, akik azzal a kérdéssel érkeztek: „Hol van az áruló?”.

A budapesti híradást is kíséri egy kormánynyilatkozat, amely szerint a kardinálist árulás miatt tartóztatták le. Hozzáfüzik „az állam törvényeinek megsértését, kémkedést és valutázást”, tehát mindazokat a megszokott vádakot, amelyekkel a totalitárius kormányok szokták perbefogni azokat, akiket ellenfeleiknek tartanak.

Mindezideig a bíboros érseket – aki annak idején hasonló energiával szállt szembe a náciizmussal is – politikusok és államférfiak egyaránt állandóan támadták az Egyház és a magyarországi kormányzat közötti egyre fájdalmasabb viszonytal kapcsolatos kérdések miatt.

Az egész nép tanúja volt annak, hogy ez a kiváló főpap milyen bátorsággal és példás határozottsággal vallotta, hirdette és védelmezte a katolikus Egyháznak és apostoli hivatásának jogos és kikezdehetetlen elveit. Olyan elveket, amelyeket csak azok támadtak és támadnak mindig és mindenütt, akik anyagelvű és istentelen világnézetük alapján saját eszméik és rendszereik számára a legfőbb akadályt az emberi személyiség méltóságában és sérthetetlen szabadságában, valamint a hívő lelkek el nem nyomható jogaiban találják.

Olyan elvek ezek, amelyek felülmúlnak minden földi kapcsolatot, meg nem értést, viszályt, mert múlandó életünket egyetlen, elszakíthatatlan rendszerbe állítják és kötik össze az örök élettel, amely számunkra a legfőbb dolog. Onnan felülről száll alá az a segítség, amelynek az ember nem tetszés szerinti ura, mely nem szolgál sem a kormányok kénye-kedvére, sem az erősebb hatalmának, hanem jó sorsban és balsorsban egyaránt szent és sérthetetlen. Lelki erőforrás ez, amelyből a polgári együttélés gyökerei is életadó erőt merítenek.

Éppen ezért az Egyház, ezen értékek őrzője és oltalmazója, amelyeket semmiért sem tud megsérteni, vagy elárulni, sem csábításra, vagy fenyegetésre, sem veszélyre, vagy áldozatra, annyi emberi gyarlóság ellenére megmarad és meg fog maradni a történelem folyamán, mint minden alapvető földi igazság biztosítója és védelmezője. Bármilyen vészterhes is legyen a sorsuk, megalázás, meg nem értés, vagy bántalom, vannak és lesznek a történelem folyamán férfiak, akiket a századok heves harcai során ilyen küldetésre és az Egyház szolgálatára az első sorokba hívtak. Ők azok, akikről karácsonyi szózatában éppen a hívek vigasztalására és Isten dicsőségére XII. Pius szólt: „A viharok és hullámok támadásai között az Egyház sértetlenül őrizte meg éltető erejét és azoknál a népeknél, ahol a katolikus hit megvallása egyet jelent az üldözés elszenvedésével, ezerszámra akadtak és akadnak mindig hősök, akik

nem rettennek meg az áldozatoktól, az üldöztetésektől s gyötrelmekből, rettenthetetlenek a bilincsekkel és halállal szemben és nem hajtanak térdet a hatalom és nyers erő bálványa előtt”.

II. Sacra Congregatio Consistorialis

DECLARATIO

Minthogy a minap Mindszenty József Őeminenciája, a Római Szent Egyház bíborosa, esztergomi érsek ellen egyesek erőszakosan és szentségtörő módon kezét emelni és ugyancsak Őt egyházi joghatóságának gyakorlásában megakadályozni merészelték, a Consistorialis Szent Kongregáció kihirdeti, hogy mindazok, akik az említett bűntényeket elkövették, az Egyházi Törvénykönyv 2343. kánonjának 2. §-a és a 2334. kánon 2. pontja értelmében az Apostoli Szentszékek különleges módon fenntartott kiközösítését vonták magukra és ipso iure becstelenné váltak.

Kelt Rómában, 1948. évi december hava 28. napján.

Fr. ADEODATUS J. CARD. PIAZZA, *titkár*

B. Renzoni, *Adessor*

III. A Bíborosi Szent Kollégium Dékánjának tiltakozása

Szentséges Atya,

Őeminenciája Mindszenty József bíboros esztergomi érsek letartóztatásának híre mélységes fájdalommal érintette a Szent Kollégiumot, amely legkiválóbb tagjainak sorában tisztelheti őt. De méginkább növekszik fájdalmunk annak megfontolásán, hogy a már Szentséged lelkére nehezedő annyi súlyos és számos csapáshoz egy újabb ok járul.

Ebben a szomorú helyzetben, amely megzavarta azt a karácsonyi békét, amelyet Szentséges Atyánk legutóbbi üzenetében oly hön óhajtott, engedje meg Szentséged, hogy mint a Szent Kollégium Dékánja valamennyi Rómában székelő Főmagasságú Bíbornok nevében kifejezzem Eminenciás Testvérünkkel és azzal a magasztos üggyel érzett szolidaritásunkat, amelyért Ő küzdött és amelyért most üldöztetést szenved.

Mindszenty kardinális – mint különben sokan más nemzetbeli püspöktársai közül – valóban erélyesen hangoztatta és védelmezte az Isten és az Egyház jogait, az ifjúság keresztény nevelését és lankadatlanul küzdött az emberi személyiség méltóságáért és szabadságáért.

Fájdalmunk kifejezésével együttesen szeretnők Szentséges Atyánk elé tární azt a mélységes felháborodást, amelyet lelkünkben keltett az, amit Magyarországon elkövetni merészeltek Főmagasságú Primásán a Katolikus Egyháznak, amely sajtójától és minden más eszköztől, amelyek arra szolgálnak, hogy a közvéleményt felvilágosítsák, megfosztva kényszerül túrni ezt az új, felettébb fájdalmas csapást.

Végezetül, Szentséges Atyánk, az egész művelt világ előtt felemeljük ünnepélyes tiltakozásunkat az Egyház szabadsága ellen elkövetett ezen új és igen súlyos sérelem miatt, amelyet egyik legkiválóbb fia személyében szenvedett, aki a római bíborral ékesítve szünet nélkül emésztette önmagát a vallás és haza javának előmozdításán.

Az Egyház számára egy ilyen súlyos pillanatban bárcsak hozna némi enyhületet Szentséged fájdalomra a mi imánk és Szentséged tanítása és parancsai iránt való teljes odaadásunk, s bárcsak leedsené a Béke Királyától mindazok számára, akik az igazság ügyéért szenvednek, különösképpen pedig a mi üldözött Eminenciás Testvérünk számára az égi vigasztalás és az isteni áldás kegyelmét.

Szentséged felséges Trónja elé borulva kérem atyai jóságától a magam és az egész Szent Kollégium számára a megerősítő Apostoli Áldást.

Róma, 1948. december 30.

Szentségednek
legalázatosabb, legenedelmesebb, leghívebb
fia és szolgája

MARCHETTI-SELVAGGIANI FERENC
*bíboros, Ostia és Frascati püspöke,
a Szent Kollégium Dékánja*

IV. A Szent Kongregációk és Pápai Hivatalok vezetőinek tiltakozása

Szentséges Atya!

Az a nagy fájdalom, mely Szentséged atyai szívét ezekben a napokban Mindszenty bíboros, esztergomi érsek letartóztatása miatt érte, nagy visszhangra talál mindazok lelkében, kik Szentséged legfőbb jóindulatából arra vannak hivatva, hogy felséges Személyéhez közvetlenebbül tartozó hivatalokban szolgálják az Egyházat.

Az üldözés nem új jelenség az Egyház életében, sőt úgy látszik, annyira természetes ez, mint ahogy természetes, hogy ellentét és küzdelem van a jó és rossz között. „Leselkedjünk az igazra, mert ellenkezik tetteinkkel.” (Bölcs 2,12)

Hajdan a mi Urunk Jézus Krisztus tiszteletreméltó személye ellen politikai színezettel kovácsoltak hamis alapon hazug vádakot: „Azt tapasztaltuk, hogy ez félrevezeti nemzetünket.” (Lk 29,2).

Mikor az első vértanú, Szent István, eltelve kegyelemmel és erővel, csodákat művelt a nép között, ellenfelei nem állhattak ellen a bölcsességnek és a Léleknek, mely belőle szólt.

Az apostolok is, mikor igazságtalanul bíróság elé hurcolták őket, boldogok voltak, hogy bizonyosságot tehettek Jézus Krisztusról.

A fennkölt példák méltó követője, Mindszenty bíboros is, apostoli elszántsággal, védte az Isten jogait, és így aranybetűkkel írta meg a magyar egyháztörténelem egyik legszebb lapját.

De Isten ellenségei nem lesznek győztesek!

Valamennyi régi és új egyházüldöző siralmasan fejezte be életét. És a történelem megtanít arra, milyen szomorú sors vár azokra, akik megvetve az egyházi büntetéseket, elnyomják a vallásszabadságot.

Bárcsak a halhatatlan és jótékony, győzelmekhez szokott Hit minél előbb följegyezhetné most is ezt a diadalt!

És mi, Szentséges Atya, a gyermek Jézusnak, a Béke Fejedelmének a bölcsője elé járulva szüntelenül kérjük Őt, hogy a Boldogságos Szűz közbenjárása által hozza meg nekünk mielőbb ezt a várva-várt napot.

Szentséged felséges trónusa elé borulva, a Szentséged iránti legszorosabb szeretetben ragaszkodva tisztelettel kérjük az Apostoli Áldást.

Szentségednek Jézus Krisztusban legalázatosabb, leghűségesebb és legengedelmesebb fiai.

Róma, 1949. Jézus Szent neve ünnepén

+ VALERIO VALERI, a Keleti Kongregáció assessora; + Fr. LUCA E. PASETTO, a Szerzetesek Kongregációjának titkára; + GIUSEPPE ROSSINO, a Szemináriumok Kongregációjának titkára; + CELSO COSTANTINI, a Hitterjesztés Kongregációjának titkára; + ALFONSO CARINCI, a Rítuskongregáció titkára; ALFREDO OTTAVIANI, a Szent Officium assessora; BENEDETTO RENZONI, a Consistoriális Kongregáció assessora; FRANCESCO BRACCI, a Szentségek Kongregációjának titkára; FRANCESCO ROBERTI, a Zsinati Kongregáció titkára; LUDOVICO KAAS, a Fabbrica di S. Pietro oeconomusa és titkára; BENIAMINO NARDONE, a Szertartások Kongregációjának titkára; FRANCESCO MORANO, a Signatura Apostolica titkára; A. JULLIEN, a S. R. Rota dékánja

V. Felelet egy diplomáciai lépésre

Értesülésünk szerint a magyar kormány a Szentszék tudomására hozta, hogy függetlenül Magyarország Hercegprímásának ügyétől, a magyar kormány fenntartja azt az óhaját, hogy megegyezést hozzon létre a Katolikus Egyházzal és a Szentszékkel.

A fenti közlésre a Szentszék a következőket felelte:

1. Érthetetlen, hogyan lenne összeegyeztethető a Szentszékkel való megegyezés állítólagos vágya azon bánásmóddal, mellyel egy érseket, páfímást és bíborost illettek; bánásmóddal mely magára a Szentszékre is sérelmes.
2. Mint nyilvánvaló, a Szentszék álláspontja az, hogy az Egyház és a lelkiismereti szabadság jogait mindenütt tartsák tiszteletben: tehát nem csupán a kultuszszabadságot, hanem az igehirdetés, a hitterjesztés, a katolikus hitoktatás, különösképpen pedig az ifjúság keresztény szellemben való nevelésének szabadságát.

(*L'Osservatore Romano*, 1949. jan. 3-4. sz.)

VI. Őszentsége XII. Pius pápa levele Magyarország érsekeihez és püspökeihez

*Tisztelendő Testvérek,
Üdv és Apostoli Áldás!*

Szeretett fiúknak, Mindszenty József bíboros, esztergomi érseknek vakmerő elfogatása és érseki székéből való eltávolítása mély fájdalommal sújtott Bennünket, mert ennek az érdemekben annyira gazdag egyházfőnek személyével kapcsolatban a vallás iránti köteles tiszteletnek és magának az emberi méltóságnak súlyos megsértését látjuk.

Ezért a lelkiismeret és a kötelesség arra kényszerítene Bennünket, hogy nyilvánosan kifejezést adjunk egyrészt fájdalomunknak és sajnálkozásunknak azért, amit az Egyház jogai ellen elkövettek, valamint a legmélyebb szomorúságnak és méltatlankodásnak, amelyet nemcsak a magyar katolikusok, hanem az egész világ katolikusai éreznek, és hogy ünnepélyesen tiltakozzunk az egész Egyházat ért súlyos igazságtalanság ellen.

Jól ismerjük ennek a kitűnő főpásztornak érdemeit, ismeretes előttünk tiszta és rendíthetetlen hite; ismerjük a keresztény tanítás oltalmazásában és a vallás szent jogainak védelmében tanúsított apostoli bátorságát. Nem vádra és becstelenségre szolgáltat okot, hanem ellenkezőleg: dicséretre, hiszen főpásztori hivatala éber gyakorlásának kell tulajdonítani azt, hogy kötelességének érezte bátor és rettenthetetlen szívvel ellenállni, amikor látta, hogy az Egyház szabadságát mindig jobban korlátozzák és sokféleképen szűkítik, és mindenekfelett amikor látta, hogy miként vetnek gátat a hívek nagy kárára az egyházi tanításnak és szolgálatnak, amelynek nemcsak a templomokban van helye, hanem azokon kívül is a hit nyilvános megnyilatkozásai alkalmával, az alsó- és felsőfokú iskolákban, a sajtóban, a búcsújáró helyekre irányuló zarándoklatok alkalmával és a katolikus egyesületek keretében.

Ezért, Tisztelendő Testvérek, atyai szívvel élénken részt óhajtunk venni a ti fájdalmatokban és szomorúságatokban. Az Úr nevében intézzük hozzátok buzdító szavainkat, hogy amint azt mindig tenni szoktátok, úgy különösen most a jelen súlyos szerencsétlenségben, folytassátok kitarító gondossággal, egyesült értelemmel, egyesült szívvel és egyesült munkálkodással apostoli hivatástok gyakorlását, mindig megemlékezve arról, hogy az Egyház szabadságáért és szent jogaiért nemcsak fáradságot és szenvedést kell elviselni, hanem a halált is, amikor az szükséges. Bízunk benne, hogy önként és készséges tevékenységgel fogtok eleget tenni atyai felszólításunknak és hogy az egész, nekünk annyira kedves katolikus Magyarország, melynek története dicsőségtől ragyogó az Egyház évkönyveiben, méltó lesz önmagához a jelen pillanat gondterhelt és nehéz eshetőségei közepette, sőt még a keresztény bátorság példáját is tudja majd adni a többi népeknek.

Jól tudjuk milyen nehéz vihar szakadt rátok és a gondjaitokra bízott nyájra, de ismerjük apostoli buzdóságokat is, szilárd és sok próbát kiállt lelkipásztori bölcsességteket és a szándékban, tanácsban és tettekben való megrendíthetetlen egységteket, amint ugyancsak ismeretes és beigazolt előttünk kemény határozottságotok, mely egyedül Isten segítségére támaszkodva mindent le tud győzni, mindent felül tud múlni. Egyesített irányelvekkel és egyesült erővel, a kegyelemtől táplált és égből jövő bátorsággal felfegyverkezve haladjatok előre, Tisztelendő Testvérek. Ne engedjétek, hogy csalással és ámtással, amelyekkel az áligazság szokta magához vonzani a lelkeket, eltereljenek titeket a helyes útról. Elődeitek, akiknek már a múltban meg kellett küzdeniök a tévedésnek számtalan sok fajával és győzedelmeskedniök kellett a legnagyobb nehézségek felett is, ragyogóan hirdetik, hogy a keresztény vallást lehet rágalmozni és támadni, de legyőzni nem lehet.

Bizalommal kövessétek az ő példájukat; mindaz pedig, amit a keresztény tanítás a hit és cselekedetek szempontjából megkövetel, legyen számotokra az apostolkodás termékeny talaja, azé az apostolkodásé, mely nem kímél fáradságot és amelyet nem rendít meg, vagy nem zavar meg félelem. Olyan vigaszt találtok majd, amelynél nagyobb nincsen: a Krisztus békítő és üdvözítő országáért való munka és küzdelem vigaszát, azért az országért, mely nem evilágból való (vö. Jn 18,36), mert az a feladata, hogy az emberi erkölcsöket az igazságban, igazságosságban és szeretetben megújítsa, és minden embert e földi számkivetésen keresztül a mennyei haza és örök boldogság felé irányítson.

Különösképpen pedig azt óhajtjuk, Tisztelendő Testvérek, hogy imádkozzatok az isteni Megváltóhoz és az ő legszentebb Édesanyjához, Magyarország Pátrónájához, azokért is, akik üldöznek titeket, együttesen és szakadatlanul kérjétek világosságot a tévedéstől elhomályosult elmék számára, s egységet és összetartást azok számára, akiket a gyűlölet és harag elválasztott tőlünk, hogy így az isteni kegyelem segítségével a ti szeretett hazátok számára jobb és békésebb idők jöjjenek.

Ezen jókívánságaink megvalósulásáért és a bennük való megerősödésért adjuk rátok, Tisztelendő Testvérek, a gondjaitokra bízott nyájra és különösen azokra, akik „üldözést szenvednek az igazságért” (Mt 5,18) legnagyobb szeretettel az Apostoli Áldást.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 1949. január 2-án, Jézus Szentséges Nevének ünnepén, Pápaságunk tizedik esztendejében.

XII. PIUS PÁPA

VII. A per előestéjén...

Az Osservatore Romano írja 1949. február 3-án.

Ma, február 3-án, amint jelentették, a Santo Stefano al Celio templom bíborosa, Esztergom érseke, meg fog jelenni egy úgynevezett „Népbíróság” előtt Budapesten. Megtett életútjának ez a legfájdalmasabb szakasza, a legaggasztóbb és leelkeserítőbb: mint a Synedrion gyűlése, Heródes gúnyja, Pilátus aljassága. VII. Pius pápa elhurcoltatása óta ez a legnagyobb sérelem, amely a Római Egyházat, tehát a katolicizmust érte. Ebben az órában, mikor rákerül a sor, senki sem érezheti magát jobban megsebezve, mint a lovagias magyar nemzet, Szent István és Szent Gellért fiai, a kereszténység pajzsa, az Apostoli Kereszt hordozója, amelyet most egész történelmének foglalataként és nemzetiségének megkülönböztető jeleként a Hősök Terére állítottak. Legyen megerősítője, amint Krisztusban az egész civilizált világ számára bátorítás az, hogy Mindszenty József felszentelt személyében a katolicizmus üldözői egyszersmind a szellem szabadságának, a műveltség és demokrácia alapjainak az üldözői, a gyalázat Isten szolgájára és az ő Egyházára, amelyek emberi és szociális örökségünknek elválaszthatatlan vértjeivé váltak, ismét átváltozik mind az egyiknek, mind a másiknak felülmúlhatatlan dicsőségévé.

VIII. Az ítélet után...

(Az *Osservatore Romano* ünnepélyes tiltakozása)

Nem vesztettük el reményünket az emberiség egy külön értelmét illetően. Beszéltek halálbüntetésről. Legtöbben azt várták. A kultúr világ által a budapesti eljárás ellen emelt vád feltárta az ott uralkodott szenvedélyekben, mint motívumokat és célkitűzéseket, a legádázabb bosszúállás logikáját és szellemét.

Azonban az is, akit Mindszenty kardinális védőügyvédjének mondtak és akinek a védői padból is csupán az volt a feladata, hogy azt a sötét mesterkedést védelmezze, amelynek a Hercegprímás áldozata lett, védőbeszédét egy figyelmeztetéssel zárta: – Vigyázzatok, a történelem fölöttetek áll, ítéleteket századok fogják emlegetni. Ne csináljatok vértanút! A vértanúnak nincsenek bírái, hanem csupán hóhérai vannak, nem a pellengér a helye, hanem a halhatatlanság oltára. Kétszeresen hátrányos lenne ez számotokra. A védőügyvéd emlékezve arra, hogy mit kellett fizetnie egy hatalmon lévőnek Enghien herceg meggyilkolása miatt, gondosan ügyelt arra, hogy ilyen veszedelem ne következzen be és a törvényszéket és a rendszert ettől megvédje.

Minden jel arra mutat, hogy ahol a vádlottak, tanúk és hivatalos szervek minden szavát előre összehangolták, ott ezt a figyelmeztetést is vagy előre sugalmazták, vagy legalábbis jóváhagyták, ám akárhogy is történt legyen, mindenesetre megfogadták. De emellett nem feledkeztek meg arról sem, hogy a vád képviselője „súlyos büntetést” kérjen. És fenyegettek is vele. A célt elérték. A kardinálist „ki kellett küszöbölni”. Ki kellett küszöbölni mégpedig két okból: mert bűnös volt a „non possumus” miatt, amelyet megingathatatlanul ismételt bárkivel állott is szemben: mert bűnös volt megbocsáthatatlanul azért, amit már szenvedései révén is megtudott a „progresszív demokrácia” rendőrségéről, börtönéről és igazságszolgáltatásáról. Ezért annak az ajaknak, amelynek szavai az Egyház Atyáihoz voltak méltók, nem volt szabad többé megnyílnia. De másfelől *est modus in rebus* a leggonoszabb dolgokban is. A másnak lehető legnagyobb megkárosítását önmaga legkisebb kárával, sőt ha lehet legnagyobb hasznával kell elérni. Minthogy a vádlott testi halála egyet jelentett volna a Törvényszék és a Népi Köztársaság erkölcsi halálával, az már több lett volna a szükségesnél. Elég volt a helyzet kívánta követelmények szerint a börtönbüntetés, amely megakadályozza, hogy az áldozat valaha, vagy legalábbis addig, míg ez az uralom tart, amely félre akarta tenni az útból, újra megjelenhessen a világ előtt.

Ez az értelme annak a borzalmas ítéletnek, amelyet olyan gyorsan áruba bocsátottak az erkölcsi nemtelenség fekete piacán a kegyes nagylelkűség gesztusáért.

Ez ellen a szabad emberek lelkével és a katolikus ember egész szívével tiltakozunk!

Semmivel sem igazolták, semmivel sem bizonyították, hogy Esztergom Érseke vétkes lenne hazaárulásban és összeesküvésben, hogy fenyegeti és veszélyezteti az állam biztonságát. Ha azok, akik az ország felett uralkodnak, úgy találták, hogy ő az ellenfelük, még abban az esetben is, ha ellenzéki sége mindenekelőtt nem az Egyház védelmében állt volna, amellyel szemben az uralkodó rendszer ellenségesnek mutatkozott, ez a rendszer a szabadság és a demokrácia alapján állva, nem azonosíthatja magát az országgal és a nemzettel. Nem állapíthat meg önkényesen államellenes bűnt.

Másfelől minden arra várt, azt kívánta, hogy az egymást érintő kérdések és tárgyalások a kormány és a Hercegprímás között az Egyház és állam viszonyának megfelelő jogi és politikai eszmék légkörében folynak majd le. Az a szándék és kísérlet, hogy ezeket közönséges jogviszonnyá alakítsák át, amilyenek a parancsoló és az alárendelt, az úr és a szolga viszonya, gyökerében támadja és dönti meg magát a dolog lényegét és az igazi

tényállást, amelyen a két felfogás alapjai nyugszanak és ahonnan mindkettő kiindul. Az az igazság, hogy a kormányt nem idézték egyházi bíróság elé, de az Egyház képviselőjét bűnvádi eljárás alá vonták.

A fogalmak, a kölcsönös jogok és kötelességek meghamisításának vészthozó végkifejlődése előtt állva, ez ellen mint kultúremberek egész erőnkkel tiltakozunk!

Mindszenty kardinális az első számú kimagasló áldozata és képviselője az emberi szabadság fősíves védelmében annak, ami éppen ennek alapvető jellege: a szellem szabadsága. Ez az ember legnagyobb féltéssel őrzött kincse, amely nélkül az ember többé nem ember, hanem rabszolga. Nem hiába a pogány jogi felfogás „tárgynak” tekintette, amellyel szabad volt, mint merő eszközzel „élni és visszaélni”.

Ha felidézzük és ha a világ visszaemlékezik pásztorleveleire, azokra az általa hirdetett elvekre, amelyeket Ő az utolsó szó jogán mondott beszédében vasvágányoknak nevezett, amelyekről felelősségét érző lelkiismeret le nem térhet, a logikus következtetésre a keresztény vallási szabadságból az emberi személy szabadságára és jogaira, méltóságára, politikai és szociális szabadságára, egy szóval arra a jogára, hogy kultúremler módjára éljen, visszautasíthatatlan következtetéssel ki kell jelentenünk, hogy ez a Főpap a népek történetében éppen úgy, mint egykor Ambrus, Athanáz és Baziliusz, nemcsak a hívők, de az ember és állampolgár, nemcsak a vallás, de a kereszténység által meghódított kultúra, nemcsak az Egyház, de a haza védőbástyáját és páncél vértjét személyesítette meg.

Vallásos hívők, emberek és hazafiak, a Vallás, az Egyház, a Haza és a Kereszténység: tehát a kultúr világ látja Őt, amint büszkén lép börtönébe, hogy elmondhassa Ő is: „bonum certamen certavi”; nyugodtan, mint Pál, mielőtt rálépett volna az Istennel való örök társalgások útjára; miután bizonyos, hogy ennek az Apostol utódnak számára is, aki az emberek közül kiválasztatott, bensőségesebbé és beszédesebbé váló társalgásai az Istennel itt a földön is, a bilincsek között is átalakítják majd börtönét a Mennyei Város látomásává.

A világ látja Mindszenty Józsefet, amint rálép Kálváriájának útjára, hordozza keresztjét, nemcsak a magáét, hanem a világét is. Közben, akik vették maguknak a bátorságot, hogy a keresztény hitvallások nevében beszéljenek, valójában nem tettek mást, mint „Crucifige”-t kiáltottak Őreá. Ezek innen maradtak azon a küszöbön, amelyen Ő átlépett. Ezek, mint az Ő börtönbevetőinek zsoldosai a hű hazafi megtisztelő címét hordozzák, az elismerés dicsfényében úsznak, mivel tisztán és mocsoktalanul tudják távortartani a vallás ügyét a politikától, mintegy híven Ahhoz, aki azt mondotta: „Az én országom nem e világból való”, de elfelejtik, hogy ő másként is szólott: Rám és enyéimre ezen a világon börtönök várnak. Az én és enyéim ismertető jele: az üldöztetés.

A nép mindezt jól tudja. A nép nem felejt. Különösen, mikor fokozottan érzi, milyen drága kincse a szabadság, amelyet keresvén keres. És látja, hol találhatja azt meg, mert látja és tudja, ki volt annak egyedüli védője és ki annak egyedüli megőrzője. Az, aki az Isten szabadságáért, ami egyben az embereké is, fölládozta az önmagáét.

Ameddig fogsága tart, a népek tudni fogják, hogy a szabadság eszménye nem aludt ki, ősi értéke nem semmisült meg!

Addig is egyetemesen, népszavazás erejével a részvét érzését megelőzve száll a hála érzelme az Elítélt felé, aki ezekben a pillanatokban egyedül Istenhez emelheti fel szemét, de lehetetlen, hogy ne érezze, hogy rajta pihen az emberek könnytől fátyolos, de csodálattól ragyogó tekintete. Ez a hálának érzelme és egyetemes megnyilatkozása Krisztusnak és Egyházának szerzett diadalért az erkölcsi felemelkedés és kulturális teljesítmények tizenkilenc évszázados katolicizmusára hozott dicsőségért, a példáért, a bátorításért, a mindenkiben megerősített hitért: mert ha van még valaki, aki a kultúráért büntetést szenved el, akkor ez azt jelenti, hogy ezen még nem arattak diadalt, valóban nem vesztett reménység, hanem megcáfolhatatlan bizonyosság.

(*L'Osservatore Romano*, 1949. február 9.)

IX. Piazza bíboros beszéde

a római A. C. engesztelő szentóráján
az Al Gesù templomban 1949. február hó 10-én.

Az apostol-vértanúk órája újra ütött a történelemben!

Amit Jézus a Tizenkettőnek mondott: „Úgy küldelek Titeket, mint juhokat a farkasok közé... átadnak Titeket a törvényszékeknek és megostoroznak Benneteket... a helytartókhoz hurcolnak majd én érettem” (Mt 10,16-18), beteljesedett már a Tizenkettőn és húsz évszázad óta állandóan ismétlődik, valahányszor a tévedés és zsarnoki erőszak ellenében felhangzik Krisztus egy-egy apostolának erőteljes szava, hogy megvédje az igazság, szabadság, és igazságosság fenyegetett és sárbatiport jogait.

Ma Magyarország Prímásán van a sor; Mindszenty bíboros-érsek lett a jel, amelynek ellene mondanak, aki most az emberi szellem és kultúra legnagyobb értékeinek apostolává és vértanújává magasztosult.

Elfogták és bebörtönözték, erkölcsi és fizikai kínzásnak vetették alá, hogy lehetetlen „beismeréseket” csikarjanak ki tőle, teljesen illetéktelen laikus bíróság elé hurcolták, amit „népbíróságnak” neveztek, de csak azért, hogy leplezzék pártjellegét, szokatlan módszerekkel, együgyű és mégis sátáni ravaszsággal, folytatták le perét, elítélték és fegyházban „élve eltemették”, íme a tragikus esemény, az igazság megcsúfolása, ami ma az egész világot megrendíti.

S elítélték, – miért? Propter nomen meum! – Krisztus személye és tanítása és gyűlölete miatt. Senki sem hisz az önkényes vádaknak – összeesküvésnek és árulásnak, amelyek nemhogy bebizonyítva nincsenek, de fényesen meg is cáfolták már azokat, amelyek nem szolgáltak másra, mint hogy elfedjék, de nem túlságosan azt a becstelen szándékot, amellyel meg akartak fojtani egy hivatott és kellemetlen hangot, amely élesen kikelt az istentelenség és laicizálás parancsban kiadott tervei ellen. Az alaptalan váddal és jogtalan ítélettel szemben áll a Szent Atya legújabb nyilatkozata: „Jól ismerjük a kitűnő főpásztornak érdemeit – írja Ő a magyar püspöki karhoz intézett levelében kevéssel a letartóztatás után, – ismeretes előttünk tiszta és rendíthetetlen hite; ismerjük a keresztény tanítás oltalmazásában és a vallás szent jogainak védelmében tanúsított apostoli bátorságát. Nem vádra és becstelenségre szolgált okot, hanem ellenkezőleg: dicséretre, hiszen főpásztori hivatala éber gyakorlásának kell tulajdonítani azt, hogy kötelességének érezte, bátor és rettenhetetlen szívvel ellentállni, amikor látta, hogy az Egyház szabadságát mindig jobban korlátozzák és sokféleképpen szűkítik, s mindenek felett, amikor látta, hogy miként vetnek gátat a hívek nagy kárára az egyházi tanításnak és szolgálatnak, – amelynek nemcsak a templomokban van helye, hanem azokon kívül is, a hit nyilvános megnyilatkozásai alkalmával, az alsó- és felsőfokú iskolákban, a sajtóban, a búcsújáró helyekre irányuló zarándoklatok alkalmával és a katolikus egyesületek keretében” (XII. Pius Pápa 1949. január 2-i levele a magyar püspöki karhoz).

S mégis éppen ez lett a be nem vallott, de igazi oka a Bíboros elleni pernek és ítéletnek, amely ellen minden szabad és becsületes ember lelkiismerete tiltakozik. Mi meghajlunk a hitnek eme legyőzhetetlen mestere és bajnoka előtt, a makulátlan bíbor előtt, amely a börtönéből piroslón világít, mint buzdítás a hősiességre és mint a győzelem jele. Az Egyház jelenkori történelmében a Kardinálisok Szent Kollégiuma és az egész világ püspöki kara talán egyszer sem érezhették magukat úgy felmagasztalva, mint most Mindszenty kardinális bíbora és püspöki méltóságának, apostoli küldetésének hősi tettei által.

Mérhetetlen fájdalomunk és jogos büszkeségünk közepette vigasztalásul szolgál nekünk a római nép önkéntes együttérzése, amely őrzi és tiszteli az Egyház első apostol mártírjainak

véres nyomait, vigasztalásunk az Actio Catholica nagylelkű csatlakozása, amely lelkesedéssel vesz részt küzdelmünkben és apostolságunk győzelmében, valamennyi szabad és nemes léleknek, s valamennyi művelt nemzetnek népszavazással felérő csatlakozása.

A mi gyülekezetünk, amely nem akar tiltakozó népgyűlés lenni, hanem egymásratalálása a közös csapás miatt szenvedő imádkozó lelkeknek Krisztus színe előtt, Akit szolgálja személyében durván megsértettek, kifejezésre juttatja itt mindenek felett érzett fájdalmát ezért és a szentségtörő erőszak és megsértett emberiség valamennyi bűnéért, amelyeket a hitvallók és a hit mesterei ellen elkövettek. Hangoztatni kívánjuk legszorosabb testvéri együttérzésünket mindazokkal, akik üldözést szenvednek az igazságért; a világnak ebben a szomorú órájában lelki erőt és vigasztalást esdünk az üldözötteknek egészen az áldozatuk legvégő beteljesedéséig és el nem maradó jutalmukig, megvilágosítást és magukbaszállást az üldözőknek, akik az igazságos Isten haragjának teszik ki magukat.

Mert, bár a bűnös ítéletet kárhoztatta és elítélte igazságos és félre nem érhető ítélettel megborzadva és töprengve az emberiség sorsán az egész művelt világ, kifejezetten kárhoztatta az Egyház, kiközösítéssel sújtva mindazokat, akik akár a Bíboros elfogatásában, akár az elítélésével kapcsolatos jogászai szemfényvesztésben részesek voltak, – mindezek felül sújtja még őket Isten kérlelhetetlen ítélete, amit törvényeiben világosan kifejezett.

Szükséges-e emlékeznünk a félelmetes isteni fenyegetésre: „Felkentjeimhez ne nyúljatok!” (Zsolt 104,15)? Szükséges-e emlékeznünk azokra a lángoló szavakra, amelyeket a szentelő püspök Mindszenty Bíboros püspökké szentelésekor is mondott: „Ki átkot fog rá szórni, legyen átkozott, s aki áldani fogja, legyen megáldott!” (De Consecr. Elect. in Episc.).

Mi, akik ma áldást esdünk le a nagy üldözöttre, fennkölt hősiességére és nemes példájára, könyörgéseinkkel távol kívánjuk tartani Isten haragját, azt kérve, hogy igazságossága inkább irgalmasságában teljesejék be. Börtönének mélyén maga az Elítélt is, aki sohasem érezhette magát közelebb és egynek az elfogott, elítélt keresztrefeszített Krisztussal, Vele együtt ismétli: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek” (Lk 23,24).

A szentségi Jézus előtt mi is egyesüljünk a vértanú imájával, amely az Egyház és a Szent Atya imádsága is, akitől ő a jelentőségteljes római bíbor méltóságát nyerte el. Ehhez fűzzük ide illő könyörgésünket Istenhez: Miserere, – irgalmazz Uram, szolgáltnak, aki erős és tiszta lélekkel lép a fájdalmas keresztútra! Miserere, – irgalmazz, a főpásztora személyében megbilincsel és meggyötört hűséges magyar népnek! Miserere, – irgalmazz, az Egyháznak, a hősök és vértanúk Anyjának, aki együtt szenved és vérzik fiaival! Miserere, – irgalmazz, a vér árán megváltott földi és örök sorsában fenyegetett egész emberiségnek!

X. Sacra Congregatio Consistorialis

DECLARATIO

Mínthogy Mindszenty József Őeminenciája, a Római Szent Egyház bíborosa, esztergomi érsek ellen egyesek nemcsak hogy erőszakosan és szentségtörő módon kezét emeltek, de őt világi bíró elé hurcolni és gonosz ítélettel érseki joghatóságának gyakorlásában megakadályozni merészelték,

ez a Consistoriális Szent Kongregáció ismételten kijelenti és figyelmeztet, hogy

mindazok, akik ezeket a bűntényeket elkövették vagy a jövőben el fogják követni, akár mint bármily fokú és fajtájú értelmi szerzők, akár a mondott bűntényben olyan módon részesek, amit maga a bűntény természeténél fogva kívánt vagy a jövőben kívánna, akár azok, akik a bűntény végrehajtásához hozzájárultak vagy hozzá fognak járulni, és abban bármily módon résztvettek vagy részt fognak venni, ha tudniillik részvételük nélkül a bűntény nem lett volna elkövethető vagy nem lesz elkövethető,

a 2343. kánon 2. § 1. pontja, a 2341. kánon, a 2334. kánon 2. pontja és a 2209. kánon 1., 2., 3. §§ értelmében az Apostoli Szentszéknek különleges módon fenntartott kiközösítésbe estek vagy fognak esni és a 2343. kánon 2. § 2. pontja szerint ipso iure becstelenné váltak vagy azok lesznek, s a bűnözők minősége szerint az Egyházi Törvénykönyv szent kánonjaiban kiszabott egyéb büntetéseket vonták magukra illetve fogják magukra vonni.

Kelt Rómában, a Consistorialis Szent Kongregáció lakából, 1949. év február havának 12. napján.

Fr. ADEODATUS J. Card. PIAZZA, *titkár*

B. Renzoni, Adessor

XI. Őszentsége XII. Pius pápa beszéde

1949. február 14-én tartott titkos konzisztóriumban

Tisztelendő Testvérek!

Ezt a rendkívüli konzisztóriumot azért hívtuk össze, hogy feltárjuk mélységes szomorúságtól keserű lelkünket. Azt hisszük könnyű megérteni, mi ennek az oka. Arról a súlyos eseményről van szó, amely nem csupán a ti méltóságteljes kollégiumotokat sérti mélyen, nemcsak az Egyetemes Egyházat, hanem mindazokat is, akik magukat az emberi szabadság és méltóság hirdetőinek vallják és valóban azok is. Amint megtudtuk, hogy kedvelt fiúkat, Mindszenty Józsefet, a Római Szent Egyház bíborosát, Esztergom érsekét, a vallásnak kijáró köteles tiszteletet megvetve vakmerően börtönbe vetették, Tisztelendő Testvéreinkhez, Magyarország érsekeihez és püspökeihez szeretettel teljes levelet intéztünk, amelyben – miként kötelességünk tudata rendelte – az Egyház ellen elkövetett súlyos jogtalanság ellen ünnepélyesen és nyíltan tiltakoztunk.

De ma, miközben az ügy odáig fajult, hogy ezt az igen érdemes főpapot a legnagyobb gyalázzal illették, közönséges bűnözőként életfogytiglani fegyházra ítélték, ezt az ünnepélyes tiltakozást előttetek is meg kell ismételnünk. Erre indít bennünket az Egyház szent jogainak a sérelme, amelyek védelmében Esztergom bíboros érseke erős lélekkel és rettenthetetlenül fáradozott; ezenkívül a szabad népeknek és szabad nemzeteknek egyhangú állásfoglalása, amely beszédekben és írásokban, azoktól is, akik a közhatalom tekintélyét élvezik és még azoktól is, akik nem tartoznak a katolikus Egyház kötelékébe, mindenfelől megnyilatkozott.

Amde ennek az ősi hit védelmében és a keresztény erények megújításában oly nagyon érdemes Főpapnak a pere nem folyt le teljes napfény mellett. A beérkező hírek már kezdetben aggodalommal töltötték el a lelkeket; azok a külföldiek, akik – hogy az ügy tárgyalását személyesen követhessék, beutazási engedélyt kértek Magyarországra – ha úgy minősültek, mint akik tárgyilagosan és őszintén ítélik meg és írják meg az ügyet, olyan elutasításban részesültek, ami nemcsak bennük, hanem más helyesen és jogszerűen gondolkodókban is azt a benyomást keltette, hogy Budapesten olyan eljárás van készülóban, aminek igazi lefolyását illetően az igazi rendezők félnek attól, hogy azt mindenki világosan megismerhesse. Amde az igazságosság, ha erre a névre valóban méltó, nem indul ki előítéletből, nem alapul egy, már meghozott határozaton, de önként kívánja a szabad vitát, lehetőséget ad, hogy bárki nyilváníthassa saját gondolatát, hitét és szavát.

Bár az ügy nem lett biztosan ismert, sem nyíltan és kimerítően be nem számoltak róla, nem mellőzhetjük annak az ítéletnek az említését, amelyet a civilizált világ erről a perről alkotott: először is említve a tárgyalásnak túl gyors és ezért könnyen gyanússá vált lefolyását; azután a ravaszul mesterkéltnél vádak és ennek a főpapnak a testi állapotát, amit nem lehet megérteni titokzatos és fel nem fedhető behatások nélkül, amely állapot váratlanul törékeny s lélekben ingatag lényé változtatta a mindeddig természetében és magatartásában kivételesen erélyes embert, olyannyira, hogy viselkedése vád nem a vádlott, de az őt elítélőkkel szemben.

Mindebben egyetlen egy dolog vált világossá: az egész peres eljárásnak főcélja az volt, hogy megrendítsék Magyarországon a Katolikus Egyházat, azt remélve, hogy – amint a Szentírás mondja: „Megverem a pásztort és elszélednek a nyáj juhái” (Mt 26,31).

Miközben ezt a szomorú eseményt a mélységes fájdalom érzésével elítéljük s mintegy a közvéleménynek és a történelemnek az ítélőszéke elé utaljuk, ezt nem csupán azért tesszük,

mert az Egyháznak szent jogai követelik, de mert maga az emberi méltóság is feltétlenül így kívánja.

S kiváltképpen azt tartjuk kötelességünknek kinyilatkoztatni, hogy az igazságtól teljesen távol áll az, ami az eljárás során elhangzott, hogy ti. az egész per, amit tárgyaltak, attól függött, hogy a Szentszék a népek feletti politikai uralmi terveikhez és törekvéseihez utasításokat és rendeleteket adott volna ki a Magyar Köztársasággal és jelenlegi vezetőivel szemben való ellenállásra és ezzel az egész ügy felelőssége a Szentszékre hárulna vissza.

De hiszen mindenki tudja, hogy a Katolikus Egyházat nem vezetik földi szempontok és minden kormányformát megenged, hacsak nincs ellentétben isteni és emberi jogokkal. Hogyha ez az ellentét fennáll, akkor pedig maguknak a püspököknek és híveknek mindnyájan lelkiismeretük parancsából kell az igazságtalan törvényekkel szembehelyezkedniök.

Ezen megpróbáltatások közepette, Tisztelendő Testvérek, nem maradtak el az isteni irgalmasság Atyjának égi vigasztalásai (2Kor 1,3), amelyek fájdmunkát enyhítették. Ez a vigasztalás eredt mindenekelőtt a magyar katolikusok rendíthetetlen hitéből, akik – bár súlyos nehézségek gátolják őket – mindent megtesznek, amit csak tudnak, ősi hitük védelmére és elődeik dicső hagyományainak felelevenítésére; ugyancsak abból a mély bizalomból, amelyet atyai szívünkben táplálunk, hogy a magyar püspöki kar teljes egyetértésben és buzgó tevékenységgel fogja védelmezni az Egyház szabadságát, minden alkalmas eszközzel megszilárdítani a hívek egységét és bennük azt a reménységet felkelteni, amely – az Égből eredvén és isteni kegyelemmel táplálva – nem gyengíthető és nem oltható ki a jelen világnak szomorú és igazságtalan eseményei által.

Ilyen vigasztalások, Tisztelendő Testvérek, töletek is jöttek, látván, hogy ebben a csapásban annyira ragaszkodva hozzánk, ti is részt vesztek a mi fájdmunkában és a mieinkhez csatoljátok imáitokat, s jöttek az egész nagyvilágból, a többi bíborosok, érsekek és püspökök felől, akik papságukkal és híveikkel egyesülve szembeszökő levelekben és távirati üzenetekben tiltakoztak az Egyházat ért jogtalanság ellen és magán, valamint nyilvános imákat ígértek nekünk.

Hón óhajtuk, hogy valamennyien ne szűnjenek meg ezt cselekedni, valahányszor ugyanis olyan nagy vihar támad az Egyházra, amit emberi erők le nem csillapíthatnak, az isteni Megváltóhoz kell fordulni, aki egyedül képes lecsendesíteni a viharos hullámokat és visszaadni a nyugalmas derűt. Közbeiktatván a Szűz Anya hathatós pártfogását, imáinkat az Úrhoz emeljük, könyörögvén Hozzá, hogy azok, akik üldöztetést, börtönt, megpróbáltatásokat szenvednek el, vigasztalódjanak meg az isteni kegyelem harmatával és erősödjenek meg a keresztény erények erejével. Azok pedig, akik vakmerően lábbal tiporni merészelik az Egyház szabadságát, az emberi lelkiismeret jogait, értsék meg végre, hogy a vallást elvetvén és Istent mellőzván egyetlen társadalom sem tud fennmaradni. Valóban csupán a vallás szent elvei tudják méltányos módon rendezni a polgárok jogait és kötelességeit, megszilárdítani az állam alapjait, üdvös szabályokkal átszőni az erkölcsöket, az erény és helyes rend felé irányítani az embereket. Amit a legnagyobb római szónok mondott: „Ti, főpapok, jobban véditek a várost a vallás erejével, mint a védőbástyákkal” (Cicero: De Nat. Deor., III, 40), végtelenül igazabb és bizonyosabb, ha a keresztény hitről és tanításról van szó. Értsék meg ezt az igazságot mindazok, akikre a közhatalom gyakorlását bízta, állíttassék helyre mindenütt az Egyháznak az őt annyira megillető szabadsága oly módon, hogy akadályoktól nem gátolva tanításának fényével az emberek elméjét megvilágíthassa, helyesen taníthassa és nevelhesse az erényekre az ifjakat, megszilárdíthassa a családnak szent jellegét és befolyásával áthathassa az egész emberi életet. Az emberi társadalomnak ettől az áldásos tevékenységtől semmi kárt sem kell szenvednie, sőt igen nagy előnyök származnának belőle. Valóban, Tisztelendő Testvérek, az igazságosság és méltányosság szerint rendezve a kölcsönös társadalmi kapcsolatokat, a szükség szerint felemelvén a nélkülözőknek életkörülményeit s visszaadván nekik az emberi méltóságot s végül az ellentéteket áthidalván

és testvéri szeretetben a lelkeket megbékéltetvén: akkoron valóban minden nép és nemzet számára jobb idők jöhetnek, amit hön óhajtunk és alázatos imával kérünk.

Ezek azok a gondolatok, amiket e méltóságteljes gyűlés keretében veletek, Tisztelendő Testvérek, közölni kívántunk, akik megvilágosított bölcsességgel és szorgos tevékenységgel oly közelről segédkeztek Nekünk az egyetemes Egyház kormányzásában.

XII. Őszentsége XII. Pius pápa beszéde a vatikáni diplomáciai testület tagjaihoz

A vatikáni diplomáciai testület tagjai 1949. február 16-án közös kihallgatáson jelentek meg Őszentsége előtt és ebből az alkalomból a testület nevében Carlo Arango Velez, Columbia szentszéki nagykövete, a következő beszédet intézte a Pápához:

„Szentséges Atya!

Jelenlevő kartársaim csatlakoznak hozzám, hogy kifejezzük azon mélységes érzelmeinket, amelyekben hódolattal egyesülünk Szentséged atyai fájdalmával, amelyet a Mindszenty bíborost áldozatul követelő és a vallás-, személyes- és politikai szabadság ellen elkövetett sérelem okozott.

A megpróbáltatást, amely a Bíborosi Szent Kollégium egyik főmagasságú tagjának személyében Szentségedet érte, annál élelkebben fájjaljuk, mert mindazokat érinti, akik – tartozzanak bármely valláshoz – eszményüknek tartják az igazságszolgáltatás pártatlanságát és tisztaságát, amely az isteni és emberi jogok tiszteletben tartásának lényeges alapját jelentik.

Mélyen meghajlunk mindazok előtt, akik szenvednek, mert vallásos hitüket védelmézik és a vele együtt járó szabadságokat, Szentségedet pedig kérjük, fogadja tiszteletteljes és ragaszkodó hódolatunkat.”

A nagykövet szavaira Őszentsége a következő beszéddel válaszolt:

„Nagykövet Úr!

Legyen meggyőződve arról, hogy e rendkívüli gyülekezet sokatmondó jelentőségét és szimbolikus jellegét kellően tudjuk értékelni, különösen most, egy olyan órában, mikor szívünket egy olyan érdemes egyházfejedelem, mint Mindszenty bíboros elítélése tölti el mélységes szomorúsággal. Első szavunk tehát nem is lehet más, csak az, hogy meghatott lélekkel fejezzük ki hálás köszönetünket a mellettünk akkreditált diplomáciai testület kiváló tagjainak, akiknek most Excellenciád volt ékesszóló és hivatott tolmácsa.

A Szentszék mellett működő diplomáciai missziók hosszú történelme bármilyen gazdag legyen eseményekben és emlékekben, mégis úgy gondoljuk, hogy alig tud felmutatni egy olyan önkéntes és ünnepélyes megnyilatkozást, amely jelentőségében és mély értelmében az Önök mai megnyilatkozásához hasonlítható lehetne.

Ez a történelmi jelentőségű kihallgatás egy olyan ellentét közepette, mely a totalitárius kormányrendszer védőit az Isten akarata szerint az ember méltóságára és szabadságára épített állam- és társadalomszemlélet bajnokaival állítja szembe, híven tükrözi vissza az emberiség jóval nagyobb és józanabb részének gondolatait és törekvéseit.

Feltárja a keresztény, de egyúttal az emberi lelkiismeretnek a tiltakozását minden elnyomás, kényszer, jogtalanság, valamint a szent jogokat és elveket fenyegető veszély ellen, mert ezeknek teljessége az éltető nagy értékek tiszteletbentartásának és védelmezésének szükséges feltétele.

De az Önök jelenléte most ezen a helyen, mint az igazságot és békét szerető népek képviselői, nem akar ítélet lenni azon nemzetek felett, amelyek földje színhelye lett az emberi személyiség alapvető jogai ily súlyos sérelmének. Sőt ellenkezőleg, az Önök együttes, ünnepélyes tiltakozása tiszteletadás és testvéri együttérzés azokkal szemben, akik

„szenvednek, mert vallásos hitüket védelmezik és a vele együttjáró szabadságokat”. Mi pedig, szívünk egész melegével várjuk azt az órát, amikor valamennyi nemzet baráti jobbot nyújt egymásnak, hogy közös erővel munkálkodjék a mai gyűlölettel és ellentétekkel széttépett emberiség újjáteremtésén. Az emberi sorsok mindenható és legfőbb Intézőjét pedig arra kérjük, árássa ki bőséges és különleges kegyelmeit Önökre és mindazokra a népekre, akiket Önök ily méltóan képviselnek.”

XIII. Válasz egy támadásra

Az I. N. S. jelenti Budapestről, hogy Révai József, a legnagyobb magyar kommunista napilap, a „Szabad Nép” főszerkesztője, az egyik népgyűlésen kijelentette, hogy a budapesti kormány a Mindszenty bíboros ellen emelt vádakat közölte volna a Vatikánnal és felajánlotta volna a Szentszéknek, hogy a prímást szabadon engedik és Rómába küldik, amennyiben a Szentszék kérte volna a főpap szabadon bocsátását.

Révai József légből kapott kijelentései azt mutatják:

1. hogy szükségét érzik a tömegek előtt igazolni azt, amit a kormány a kardinálissal szemben merészelt tenni;
2. hogy a kormány szerette volna távoltartani magától a keserű poharát egy olyan pernek, amelyről most így kell számot adnia annak a népnek, amely állítólag egyhangúan követelte az elítélést;
3. hogy a kardinális elleni vádak olyanok voltak, hogy egy egyszerű kérelem esetén már nem szolgáltattak volna alapot a per megtartásához és az elítéltetéshez, viszont elegendők voltak a letartóztatáshoz;
4. hogy nem akartak más egyebet, mint a bíboros eltávolítását, vagy a fegyházba, vagy Rómába.

Az árulás, összeesküvés, valutaüzérkedés egyszerűen csak zsarolási alap volt.

(*L'Osservatore Romano*, 1949. február 16.)

XIV. Ószentsége XII. Pius Pápa szózata Róma népéhez 1949. február 20-án

Rómaiak, kedves fiaim és leányaim!

Az Örök Város hívó népe súlyos fájdalmas órában újra püspökéhez és atyjához sietett.

Ismét úgy tűnik fel, mintha ez a két büszke oszlopsor alig tudná gigászi karjaival átölelni azt a tömeget, amely mint egy ellenállhatatlan erőtől hajtott hullámverés, egészen a vatikáni bazilika küszöbéig ér fel, hogy itt az egész katolikus világ középpontjában résztvegyen az engesztelő szentmisén és hogy kifejezést adjon érzelmeinek, amelyekkel telve van a lelke.

Az az egész kultúrvilág által elutasított ítélet, amelyet ott a Duna partján hoztak a római Anyaszentegyház egy kimagasló bíbornoka ellen, itt a Tiberis partján az Örök Városhoz méltó tiltakozó kiáltást váltott ki.

De nem mondható elszigetelt jelenségnek az a tény, hogy most egy, a vallással szöges ellentétben álló hatalom börtönbe vetette az Egyház egyik fejedelmét, akit népének túlnyomó többsége igen nagy tisztelettel vett körül, – ez csak egy szem az üldözések ama láncolatában, amelyet néhány diktatórikus államhatalom indított meg a keresztény tan és keresztény élet ellen.

Minden idők valamennyi üldözését jellemzi, hogy nem éri be az áldozatok fizikai tönkretételével, hanem hazájuk és az egész társadalom előtt is gyűlöletessé és megvetette akarja őket tenni.

Emlékezzünk csak vissza, amit Tacitus mond Annaleseiben (15,44), aki Néro korának vértanúit úgy állítja elének, mint gyújtogatókat, hitvány gonosztevőket, mint az emberiség ellenségeit. E dicstelen tanítók tanulóknak bizonyulnak a modern egyházüldözők.

Ezek utánozzák, – hogy úgy mondjuk, – mestereiket és eszméiket, – ha ugyan kegyetlenségben nem múlják felül azokat. A legalkalmasabb módon használják fel a legújabb technikai és tudományos eredményeket, hogy uralmukat biztosítsák és a népet szolgátságban tartásuk oly módon, amint az a múltban elképzelhetetlen volt.

Rómaiak! Krisztus Egyháza, az Isteni Megváltó által kijelölt ösvényen halad. Tudja, hogy örök, tudja, hogy nem fog elpusztulni, tudja, hogy a legvadabb fergetegben sem fog elmerülni. Az Egyház nem koldulja a kedvezéseket, földi hatalmak fenyegetései és csapásai nem félemlítik meg. Nem keveredik pusztán politikai vagy gazdasági kérdésekbe és nem vitatkozik egyetlen kormányforma hasznos, vagy káros voltáról sem. Mindig az után vágyódik, hogy amennyiben rajta áll, békében éljen mindenkivel (vö. Róm 12,18), megadja a császárnak azt, ami őt jog szerint megilleti, de nem árulhatja el, sem el nem hagyhatja azt, ami az Istené. Márpedig jól tudott dolog, hogy a totalitárius és vallásellenes állam türelmének és kétes elismerésének áráként mit vár és mit követel az Egyháztól. Ő ugyanis akarna egy olyan Egyházat, amely hallgat, amikor beszélnie kellene.

Olyan Egyházat amely lazít Isten törvényén és azt emberi akarathoz formálja akkor, amidőn hangos szóval azt védelmeznie és hirdetni kellene,

olyan Egyházat, amely elszakad attól a megingathatatlan alaptól, amelyre Krisztus építette, hogy a napi közvélemény homokjára építsen tovább és hagyja el azt az irányzatot, amelyet követ,

olyan Egyházat, amely nem helyezkedik szembe a lelkiismeret elnyomásával és nem védi meg a nép alapvető jogait és igazságos szabadságát,

olyan Egyházat, amely dicstelen szolgátságban a templom falai között marad bezárva és elfelejti Krisztus isteni parancsát: Menjetek ki az útszélre (Mt 22,9), tanítsatok minden népeket (Mt 28,19).

Szeretett fiaink és leányaink! Hitvallók és vértanúk megszámlálhatatlan légiójának lelki örökösei!

Ez az az Egyház, melyet ti tiszteltek és szerettek? Felismernétek egy ilyen Egyházban édesanyátok arcvonásait? El tudjátok-e képzelni magatoknak, hogy legyen az első Péternek egy olyan Utódja, aki meghajolna ilyen követelmények előtt?

A Pápa birtokolja az isteni ígéreteket: emberi gyengesége ellenére is legyőzhetetlen és rendíthetetlen; az igazság és jog hirdetője, az Egyház egységének feje, az ő szava leplezi le a tévedéseket, bálványozásokat, babonákat, elítéli a gonoszságot, becsületet szerez a szeretetnek és erénynek.

Hallgathat-e tehát ő akkor, mikor egy nemzet kebelén belül erőszak és ravaszság hatása alatt elszakítatnak a kereszténység középpontjától, Rómától azok az egyházak, amelyek vele egyek voltak, midőn az összes görögkatolikus püspökök börtönbe kerülnek ezért, mert megtagadják hitük elhagyását, üldöznek és letartóztatnak papokat és hívőket, mert visszautasítják az igaz Anyaszentegyházuktól való elszakadást?

Hallgathat-e a Pápa akkor, midőn egy állam, saját illetékességének határait áthágva, bitorlóan magának tulajdonítja azt a hatalmat, hogy egyházmegyéket szüntessen meg, lemondassa a püspököket, szétbomlassza az egyházi szervezetet és a hatékony lelki gondozás elemi követelményeinek színvonala alá süllyessze le?

Hallgathat-e a Pápa akkor, mikor egyesek már odáig mennek, hogy börtönnel sújtanak papokat, akiknek semmi más bűnük nincs, hacsak nem az, hogy nem akarták megsérteni a legsérthetlenebb titkot: a bűnbánat szentsége titkának pecsétjét?

S mindez vajon törvénytelen beavatkozás-e az állam politikai hatalmába? Ki állíthatná ezt őszintén és igaz meggyőződéssel?

A ti hangos tiltakozásaitok már meg is adták a feleletet mindezekre a kérdésekre, de egyúttal számos más hasonló kérdésre is.

A jó Isten jutalmazzon meg benneteket, szeretett fiaim és leányaim hűségtekért. Adjon erőt nektek a jelen és az eljövendő küzdelmekre. Tegyen benneteket éberré az Ő ellenségeivel szemben, kik egyúttal a ti ellenségeitek is. Világítsa meg isteni fényével azok elméjét, akiknek szemei még mindig be vannak zárva az igazság elől. Adja meg a Tőle még távollévő sok emberi szívnek az őszinte megtérés, a hit és testvéri lelkület kegyelmét, melynek tagadása az emberiség békéjének állandó fenyegetése.

Most pedig szálljon reátok mindnyájatokra – itt Rómában és szerte az egész világon – a mi bőséges, szerető, atyai és apostoli áldásunk.